

Noora Kuparinen

Naisten tarinoista ihmisten tarinoiksi

Päähenkilön sukupuolen merkitys elokuvantekijälle ja yhteiskunnalle

---

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Medianomi

Elokuvan ja television koulutusohjelma

Opinnäytetyö

11.11.2016

Tekijä(t) Otsikko	Noora Kuparinen Naisten tarinoista ihmisten tarinoiksi
Sivumäärä Aika	31 sivua 11.11.2016
Tutkinto	Medianomi
Koulutusohjelma	Elokuvan ja Television Koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Elokuvaus ja Leikkaus
Ohjaaja(t)	lehtori Heikki Ahola
<p>Opinnäytetyö koostuu kirjallisesta osasta <i>Naisten tarinoista ihmisten tarinoiksi</i> ja teososasta, joka on kokeellinen lyhytdokumenttielokuva <i>Miles to Go Before I Sleep</i> (2015). Elokuva kertoo juurettomuudesta ja sattuman roolista yksittäisen ihmisen elämässä. Opinnäytetyön tekijä on elokuvan leikkaaja ja toinen käsikirjoittajista.</p> <p>Kirjallinen osa pyrkii vastaamaan kysymykseen ”mikä on päähenkilön sukupuolen merkitys elokuvantekijälle ja yhteiskunnalle?” Kirjallisen työn alkuosassa määritetään termit, joita tullaan käyttämään myöhemmin työssä. Teoriapohja luodaan suomalaisen kansallisfilmografian pohjalta tehdyllä tutkimuksella, sekä elokuva-alalla toimiville tekijöille suunnatulla kyselyllä. Kirjallisen työn loppuosassa analysoidaan saatujen tietojen valossa sitä, onko päähenkilön sukupuolella merkitystä elokuvantekijöille tai yhteiskunnalle.</p> <p>Työssä pohditaan tekijöiden suhdetta elokuviensa päähenkilöön, naisten määrää suomalaisen elokuvan historiassa niin päähenkilönä kuin tekijänä, päähenkilön sukupuolen vaikutuksia yhteiskuntaan ja naiskuvaan sekä sitä, onko sukupuolirooleja ja eri sukupuolista muodostettuja kuvia tarpeellista muuttaa tai päivittää.</p> <p>Tutkimuksen lopputulos on se, että elokuvantekijöille on merkityksellistä se, mistä sukupuolesta he elokuviaan tekevät. Naistekijät kokevat sekä naiskuvan päivittämisen, että oman sukupuolensa tarinoiden kertomisen erityisen tarpeellisenä. Naispäähenkilöiden vähyys suomalaisen elokuvan historiassa selittyy sillä, että naistekijöitä on ollut kautta historian huomattavasti vähemmän kuin miehiä. Miestekijät ovat valinneet tehdä elokuvia suurelta osin omasta sukupuolestaan. Päähenkilön sukupuolen ja päähenkilön mahdollisesti sukupuolelleen uskollisen ja stereotyyppisen tarinan kertominen kerta toisensa jälkeen on merkittävää yhteiskunnallisesti. Sukupuolirooleja on ehdottoman tarpeellista päivittää.</p>	
Avainsanat	elokuva, sukupuoli, naistutkimus, päähenkilö, feminismi

Author(s) Title	Noora Kuparinen From women's stories to human's stories
Number of Pages Date	31 pages November 11 th , 2016
Degree	Bachelor of Arts
Degree Programme	Film and Television
Specialisation option	Cinematography and Editing
Instructor(s)	Heikki Ahola, Senior Lecturer
<p>My final project asks the question "What is the meaning of the protagonist's gender to the filmmaker and to society?" My case example is an experimental short documentary movie <i>Miles to Go Before I Sleep</i> (2015). The movie tells the story of a Congolese woman, her rootlessness and the simple twists of fate. I am the editor and one of the scriptwriters of the film.</p> <p>At first I make the terminology that's going to be used clear. The theoretical base is made by researching the Finnish national filmography by going through every full-length fiction film ever made and hand-picking the ones with a female lead, the ones directed by a woman and the ones directed by a woman with a female lead. The end is made of a questionnaire that I gave to filmmakers to answer, and the analysis of the information from said questionnaire and of the research.</p> <p>In this final project I deliberate the relationship between the filmmaker and the protagonist, the amount of female protagonists and female filmmakers in Finnish film through its history and the meaning of the gender of a protagonist to society.</p> <p>The end result of all of this is that there is in fact very much meaning in the protagonist's gender to the filmmaker. Female filmmakers feel the need to update the portrayal of women and to tell stories about their own gender. The small amount of female protagonist's through history can be explained with the fact that the amount of female filmmakers through history has been even smaller than the number of protagonists. Male filmmakers have naturally decided to make films mainly about their own gender. The telling out dated stories with stereotypical female protagonists has a very powerful effect on society. Gender roles need to be rewritten and updated.</p>	
Keywords	Gender, film, women studies, protagonist, feminism

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Käsitteet	2
2.1	Protagonisti eli päähenkilö	2
2.2	Sukupuoli	2
3	Nainen elokuvantekijänä Suomessa	3
4	Tutkimus: Nainen suomalaisessa elokuvassa	4
4.1	Nainen suomalaisen elokuvan historiassa	5
4.1.1	1907-1916	5
4.1.2	1920-luku	5
4.1.3	1930-luku	6
4.1.4	1940-luku	7
4.1.5	1950- ja 1960-luku	7
4.1.6	1970-luku	9
4.1.7	1980-luku	9
4.1.8	1990-luku	10
4.1.9	2000-luku	11
4.2	Nainen suomalaisen elokuvan nykypäivässä	11
5	Kysely: Nainen suomalaisen elokuvan tulevaisuudessa	13
5.1	Käsikirjoittajat	15
5.2	Ohjaajat	16
5.3	Tuottajat	17
6	Esimerkkitapaus: Miles to Go Before I Sleep	18
7	Pohdinta	21
7.1	Naisten kertomat tarinat ja niiden merkitys yhteiskunnalle sekä yksilölle	21
7.2	Lopuksi	24

1 Johdanto

Tässä opinnäytetyössä tarkastelen naisia elokuvantekijöinä Suomessa ja esitän kysymys: "Mikä on päähenkilön sukupuolen merkitys naiselokuvantekijälle ja yhteiskunnalle?"

Kiinnostukseni tähän aiheeseen syntyi sen yhteiskunnallisten lieveilmiöiden takia. Käsillä on nyt murroksen ja voimaantumisen aika, jona tyttöjä ja naisia rohkaistaan ottamaan ansaitsemansa asema yhteiskunnassa, sekä taiteessa että tieteessä. Tytöt ja naiset tarvitsevat vahvoja ja itsenäisiä roolimalleja jokaisella elämän osa-alueella; tässä työssä keskitytään taiteen sisällä nimenomaan elokuvaan.

Naiselokuvantekijöitä on maailmassa hyvin vähän verrattuna mieskollegoihinsa, mutta tässä työssä keskitytään Suomen sisäiseen tilanteeseen. Naisten vähyys johtajina selitynee naisten aseman vasta viime vuosikymmeninä parantuneella tilalla. Mutta mitä tämän päivän naiselokuvantekijät ajattelevat työstään elokuvan parissa? Miltä näyttää suomalaisen elokuvan historia naistekijöiden ja naispäähenkilöiden kautta tarkasteltuna? Tulisiko elokuvantekijöiden kokea vastuuta elokuviensa yhteiskunnallisista vaikutuksista? Haluavatko elokuvantekijät kertoa tietyn sukupuolen tarinan? Onko päähenkilön sukupuolella merkitystä naiselokuvantekijälle?

Tässä työssä teen tutkimuksen naispäähenkilöiden, naisohjaajien ja naisohjaajien elokuvissa esiintyvien naispäähenkilöiden määrästä Suomen elokuvan historiassa. Suoritan tutkimuksen käymällä läpi jokaisen suomalaisen täyspitkän fiktioelokuvan vuodesta 1907 vuoteen 2016, käsin poimien näistä naispäähenkilön, naisohjaajan sekä naisohjaajan elokuvassa mahdollisesti esiintyvän naispäähenkilön. Näiden tietojen perusteella lasken jokaiselle vuosikymmenelle omat tilastonsa. Tämä osuus muodostaa pohjan tulevalle analyysille.

Edellä mainitun tutkimuksen lisäksi olen teettänyt tätä työtä varten kyselyn, jonka avulla otan selvää suomalaisten ohjaajien, käsikirjoittajien ja tuottajien mielipiteistä päähenkilön sukupuolen merkitykseen omissa elokuvissaan. Kysely on tehty internetissä levitetyllä lomakkeella, johon suomalaiset elokuvantekijät olivat vapaita vastaamaan kahden päivän ajan.

Esimerkkinä omista mielipiteistäni tämän opinnäytetyön aiheeseen käytän opinnäytetyöni teososaa, lyhyttä dokumenttielokuvaa *Miles to Go Before I Sleep* (2015), ja sen analysointia. Lopuksi pohdin suomalaisen elokuvan tilannetta tutkimuksen sekä kyselyn kautta saamieni tietojen perusteella.

2 Käsitteet

2.1 Protagonisti eli päähenkilö

Protagonistilla tarkoitetaan elokuvan päähenkilöä (Liddell & Scott 1940). Päähenkilö on tarinan keskipiste, joka tekee tarinassa vaikeimmat valinnat sekä merkittävimmät päätökset, ja hänen tulee myös kohdata tekojensa seuraukset. Päähenkilön ansiosta tarinan tulisi liikkua eteenpäin. (Duncan 2006.)

Päähenkilöllä ei tarkoiteta aina elokuvan sankaria, vaan tarina voidaan kertoa myös hahmon kautta jonka pyrkimykset eivät ole perinteisen sankarillisia. Päähenkilön tulee kuitenkin traditionaalisesti kehittyä tarinan aikana. Päähenkilöllä on oma päämäärä, jota kohti hän pyrkii ja jonka tavoittelemisen seuraaminen tekee tarinasta mielenkiintoisen. (Wikipedia 2016.)

Päähenkilön, protagonistin, vastavoima on antagonistin, jonka pyrkimys tarinassa on estää päähenkilöä saavuttamasta tavoitettaan. Antagonisti asettaa päähenkilön tielle esteitä ja haasteita, jotka asettavat päähenkilön tukalaan tilanteeseen, paljastaen tämän vahvuudet sekä heikkoudet. (Online Etymology Dictionary 2001-2016).

2.2 Sukupuoli

Sukupuolen perinteinen määritelmä on biologinen. Sukupuoli määräytyy sen mukaan, onko kyseessä oleva yksilö sukusoluiltaan naaras eli hedelmöityvä nainen vai koiras eli hedelmöityvä mies. (Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy 2016.)

”Sukupuoli” on skaala ominaisuuksia jotka eroavat tai ovat samanlaisia maskuliinisuuden ja feminiinisuuden kanssa. Kontekstista riippuen nämä ominaisuudet voivat pitää sisällään biologisen sukupuolen, seksuaalisuuteen perustuvat sosiaaliset rakenteet (mukaan

lukien sukupuoliroolit ja muut sosiaaliset roolit) tai sukupuoli-identiteetin. (Udry, 1994; Haig 2004; WHO 2015.)

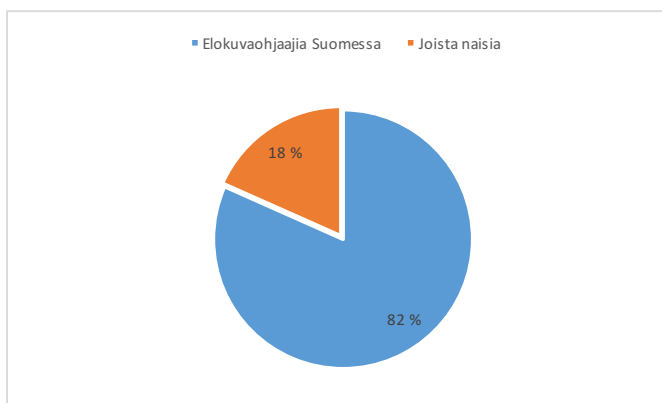
Biologisen sukupuolen lisäksi nykyään puhutaan myös sosiaalisesta sukupuolesta. Sillä tarkoitetaan sekä kulttuurin että yksilön kokemusta sukupuolesta. Yksilön kokemus sukupuolestaan voi olla hyvin erilainen, kuin miltä se ulkoisesti näyttää. (Wikipedia 2016.)

Sukupuolia on nykyisellä ajattelutavalla siis enemmän kuin perinteiset kaksi. Ihminen voi kokea olevansa nainen, vaikka on syntynyt miehen ruumiiseen. Ihminen voi kokea olevansa sukupuoleton, vaikka muistuttaisikin ulkoisesti naista. Sukupuolen kokemus on subjektiivinen, ja on yksilön oma valinta miksi sukupuoleksi hän itsensä kokee tai millä sukupuolipronomineilla hän toivoo itseään puhuteltavan. (Wikipedia 2016).

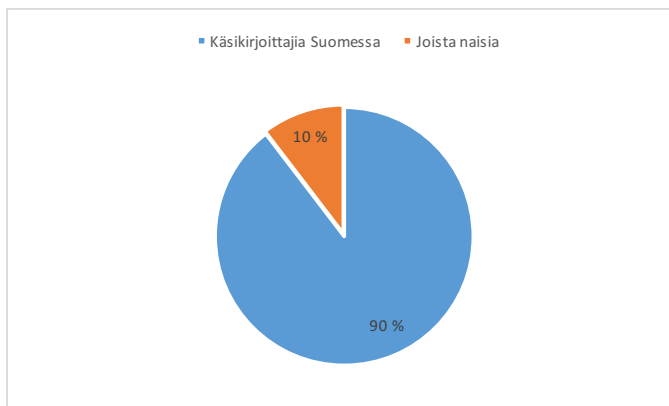
Edellä mainituilla määritelmillä nainen voi siis tuntea olevansa kuka tahansa, biologisista ominaisuuksistaan huolimatta. Tässä opinnäytetyössä naisena puhutaan jokaisesta yksilöstä, joka itsensä naiseksi kokee.

3 Nainen elokuvantekijänä Suomessa

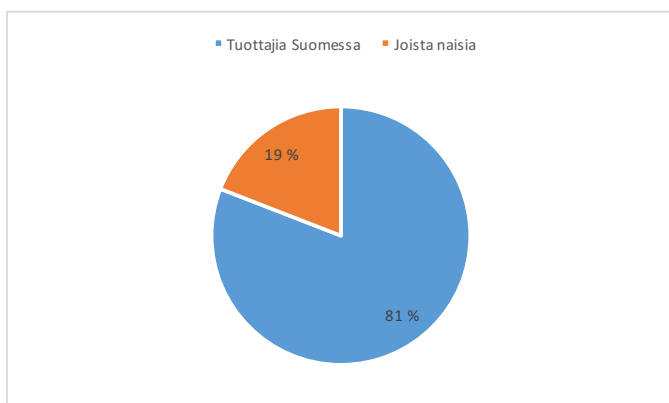
Täyspitkistä fiktioelokuvista puhuttaessa Wikipediassa listatuista suomalaisista 229:stä elokuvaohjaajasta 42 on naisia. Käsikirjoittajanaisia on kahdeksan 77:stä. Naistuottajia on 34 178:sta. (Wikipedia 2013.) Luokittelu sukupuoliin on tehty Wikipediassa listattujen ohjaajien, käsikirjoittajien ja tuottajien nimien perusteella, ja epäselvissä tapauksissa heidän kuvansa etsimällä ja siitä päättämällä.

Kuvio 1. Naisten osuus suomalaisista elokuvaohjaajista.

Kuvio 2. Naisten osuus suomalaisista elokuvakäsikirjoittajista.

Kuvio 3. Naisten osuus suomalaisista elokuvatuottajista.

Naisia elokuvaohjaajina on siis karkeasti yksi viidesosa kaikista ohjaajista. Naisia käsikirjoittajina on yksi kymmenesosa. Naisia elokuvatuottajina on niin ikään yksi viidesosa.

Suomen väestö vuonna 2014 oli 5,5 miljoonaa ihmistä, joista 2,7 miljoonaa miehiä ja 2,8 miljoonaa naisia (Tilastokeskus 2014). Suomen väestö on siis lähes tarkalleen puoliksi miehiä ja puoliksi naisia. Silti naisia elokuvantekijöinä ei ole näistä kolmesta edellä mainituista ammatinharjoittajasta kuin korkeimmillaan yksi viidesosa.

4 Tutkimus: Nainen suomalaisessa elokuvassa

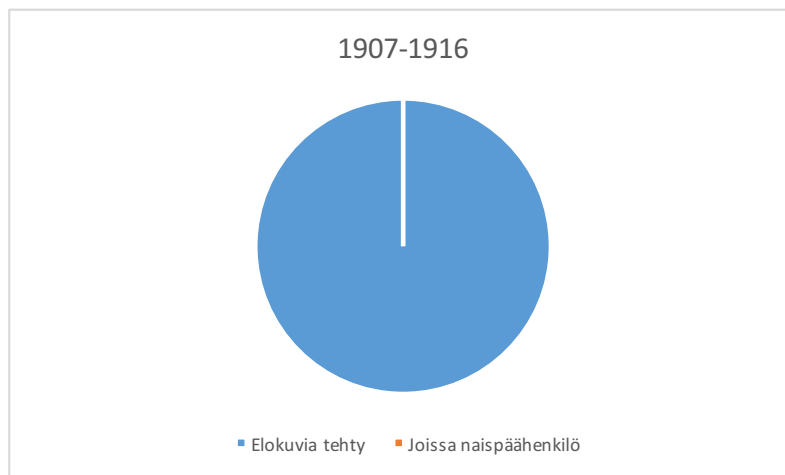

4.1 Nainen suomalaisen elokuvan historiassa

Tämä tutkimus perustuu Kansallisen audiovisuaalisen arkiston toimesta elonet.fi-sivuille koottuun suomalaisen elokuvan kansallisfilmografiaan. Tutkimuksessa on tarkasteltu kaikkia kunakin vuosikymmenenä ilmestyneitä suomalaisia täyspitkiä fiktioelokuvia (huomioimatta lyhytelokuvia tai animaatioita) ja näistä suodatettu naispäähenkilölliset elokuvat, naisohjaajat ja naisohjaajien naispäähenkilölliset elokuvat.

Tutkimus ei ole sataprosenttisen tarkka, sillä kunkin elokuvan päähenkilö on oman harkintakykyni mukaan elokuvien sisältökuvauksista päätelty.

4.1.1 1907-1916

Kuvio 4. Suomalaisen elokuvan tilanne vuosina 1907-1916

Vuosina 1907-1916 naisen tarina kerrottiin yhdessä yhteensä viidestä elokuvasta. Vuosikymmenen elokuvista yhtäkään ei ohjannut nainen.

Sylvi (1913) on ensimmäinen suomalainen täyspitkä fiktioelokuva, josta on säilynyt kohtauksia. Sylvi perustuu Minna Canthin samannimiseen näytelmään.

4.1.2 1920-luku

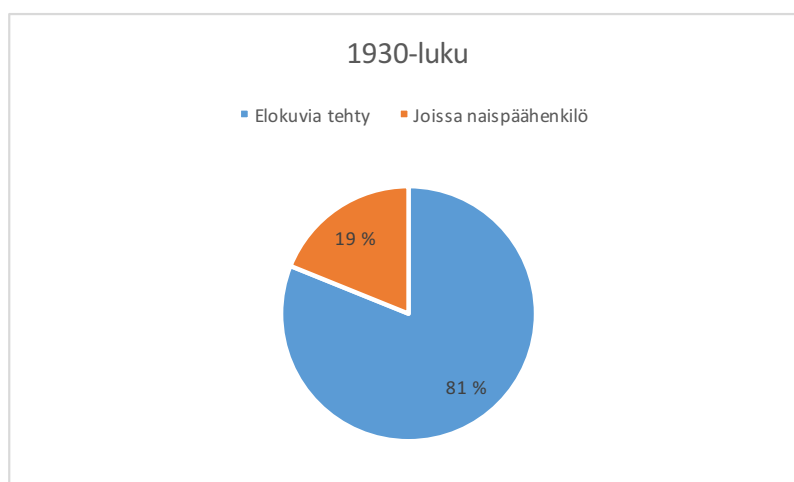

Kuvio 5. Suomalaisen elokuvan tilanne 1920-luvulla

1920-luvulla naisen tarina kerrottiin kaikkiaan 35:stä yhteensä 5 elokuvassa. Vuosikymmenen elokuvista yhtäkään ei ohjannut nainen.

1920-luvulla naiset näyttäytyivät miesten ihastusten kohteiden vastahakoisina, toiseen mieheen kiintyneinä etäisinä kaunottarina, tylsinä vaimoina tai kiihkeinä rakastajina. Miehen tehtävänä usein elokuvassa on ”voittaa nainen itselleen.”

4.1.3 1930-luku

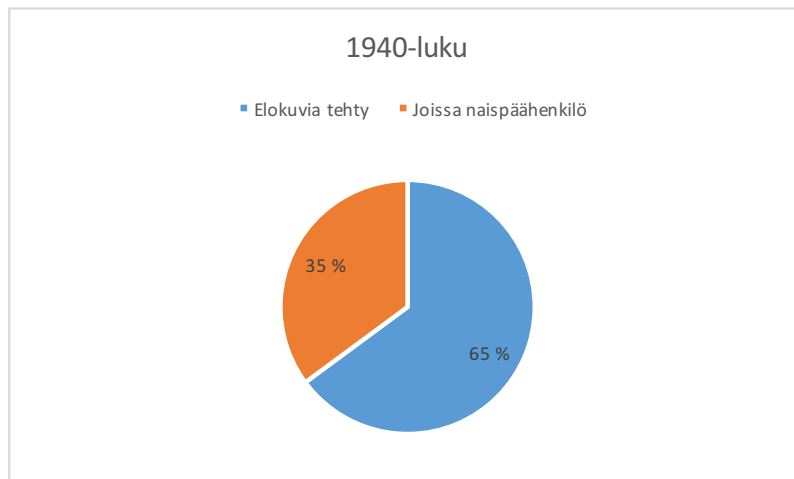

Kuvio 6. Suomalaisen elokuvan tilanne 1930-luvulla

1930-luvulla naisen tarina kerrottiin yhteensä 17:sta 90:stä elokuvasta. Naisohjaajien elokuvia oli yksi.

1930-luvulla esiinmarssin tekee Suomen ensimmäinen naisohjaaja Glory Leppänen, jonka ensimmäiseksi ja viimeiseksi ohjaustyöksi jää miespäähenkilöllinen **Onnenpotku** (1936).

4.1.4 1940-luku

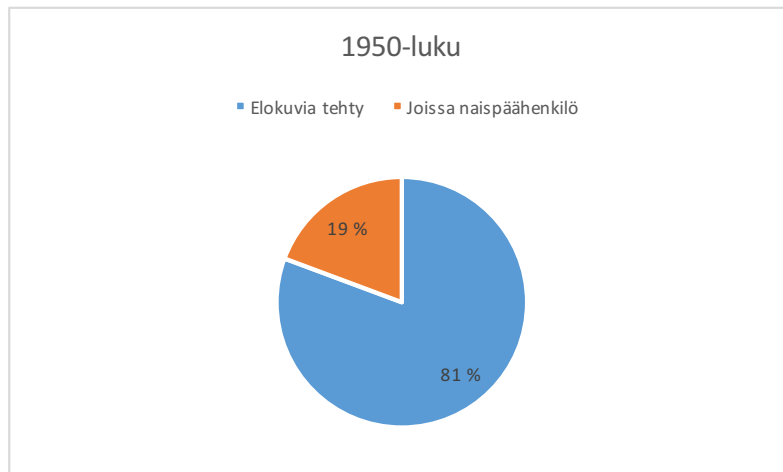

Kuvio 7. Suomalaisen elokuvan tilanne 1940-luvulla

1940-luvulla naisen tarina kerrottiin kaikkiaan 59:ssä 168:sta elokuvasta. Naisohjaajia oli yksi ja jonka elokuvassa oli naispäähenkilö.

1940-luvulla naispäähenkilöiden määrä on kaikista Suomen historian vuosikymmenistä korkein. Suunnannäyttäjinä naispäähenkilöiden käytön suhteen kunnostautuivat sekä Valentin Vaala että Hannu Leminen. Naisten roolit elokuvissa eivät muuttuneet lainkaan tai ainakaan merkittävästi edellisiltä vuosikymmeniltä.

4.1.5 1950- ja 1960-luku

Kuvio 8. Suomalaisen elokuvan tilanne 1950-luvulla

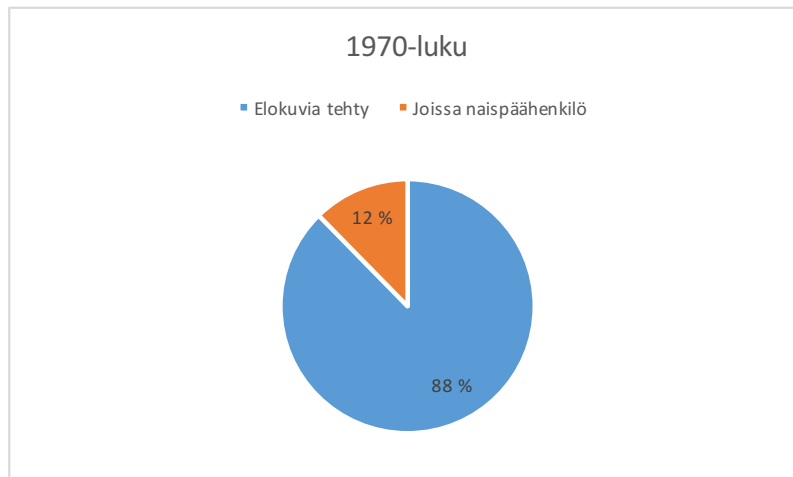
Kuvio 9. Suomalaisen elokuvan tilanne 1960-luvulla

1950-luvulla naisen tarina kerrottiin yhteensä 40:ssä elokuvassa 207:stä. Vuosikymmenen elokuvista yhtäkään ei ohjannut nainen.

1960-luvulla naisen tarina kerrottiin yhteensä 25:ssä elokuvassa 111:stä. Vuosikymmenen elokuvista yhtäkään ei ohjannut nainen.

1950- ja 1960-luvuilla elokuvassa ei naispäähenkilöiden tai naisohjaajien kannalta tapahtunut mitään mullistavaa. Suurin osa elokuvista on edelleen selkeästi kerrottu miehen näkökulmasta, ja naisohjaajia näillä vuosikymmenillä ei ollut yhtäkään. Naisten kuvia sen sijaan on käytetty 1920-luvulta saakka markkinoinnissa, vaikkei heillä elokuvassa merkittävää roolia olisikaan.

4.1.6 1970-luku

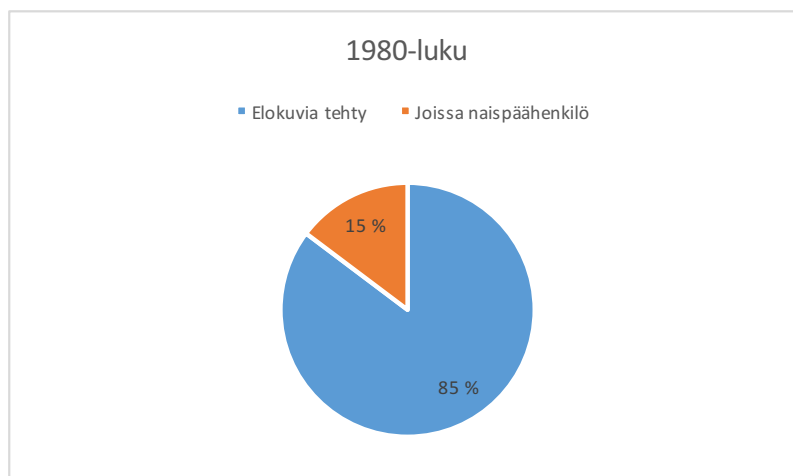

Kuvio 10. Suomalaisen elokuvan tilanne 1970-luvulla

1970-luvulla naisen tarina kerrottiin yhteensä 9:ssä elokuvassa 73:sta. Naisten ohjaamia elokuvia oli kolme, joista yhdessä oli naispäähenkilö.

Vuosikymmenen elokuvien naiskuva näyttäytyy nyt hieman monimuotoisempänä kuin aikaisemmin, mutta pyörii silti edelleen pääosin tavoittamattomuuden ja liiallisen läsnäolon ympärillä. Vaimo on ikävä velvollisuus siinä missä kauniit ”muut” naiset tavoittelun arvoisia ”palkintoja” joita miesten on saavutettava. Vaimot esiintyvät yksiulotteisen ikävinä ja komentelevina nalkuttajina, muut naiset rentoina ja vaikeasti tavoiteltavina, sitoutumattomina kiiltokuvina.

4.1.7 1980-luku

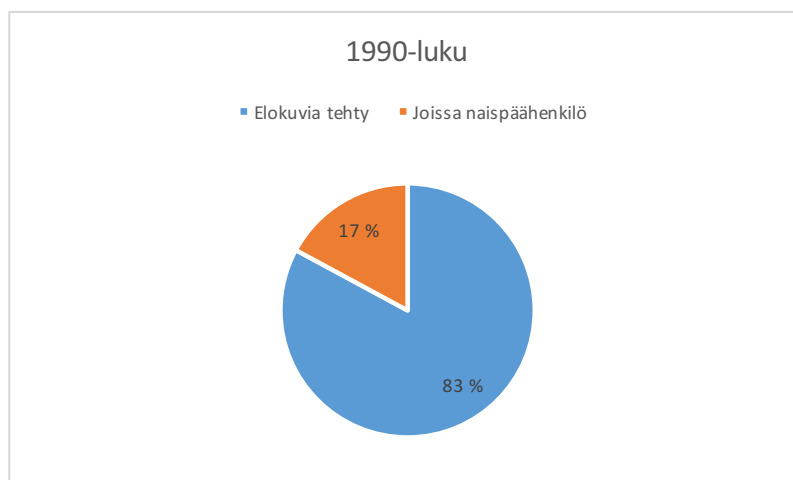

Kuvio 11. Suomalaisen elokuvan tilanne 1980-luvulla

1980-luvulla naisen tarina kerrottiin yhteensä 19:sta elokuvassa 129:stä. Naisten ohjaamia elokuvia oli 11 ja näistä kuudessa oli naispäähenkilö.

1980-luku osoittautuu siihenastisen Suomen elokuvahistorian tuottoisammaksi vuosikymmeneksi naisohjaajien suhteen. Kaikkiaan kuusi eri naisohjaajaa ohjaa yksitoista elokuvaa.

4.1.8 1990-luku

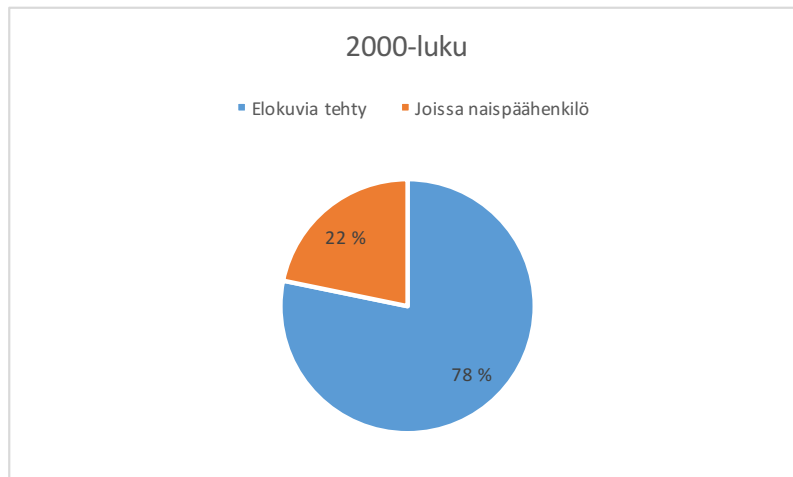

Kuvio 12. Suomalaisen elokuvan tilanne 1990-luvulla

1990-luvulla naisen tarina kerrottiin yhteensä 19:sta elokuvassa 111:stä. Naisten ohjaamia elokuvia oli yhdeksän ja näistä seitsemässä naispäähenkilö.

1990-luvun elokuvia tarkastellessa käy selväksi jo vuosikymmeniä elänyt perinne siitä, millaisia tarinoita naisista ei kerrota. Poliitiikka, alkoholinkäyttö, sota sekä työpaikkaan ja ammattiin liittyvät aiheet eivät kosketa naisia kuin välillisesti miesten kautta. Naisten omia tarinoita ei näiden aiheiden kautta kerrota. Myös matkaelokuvat (road movie) ovat, jos eivät täysin niin lähes yksinomaan miesten seikkailuita. Naisiin liittyvät aihealueet pyörivät kodin ja perheen ympärillä, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Äitiys, menetys ja kuolema yhdistävät useita naisista kerrottuja tarinoita.

4.1.9 2000-luku

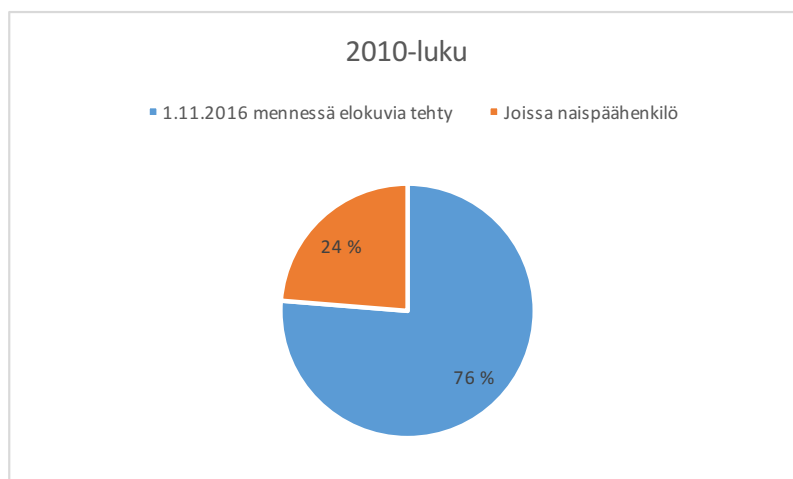
Kuvio 13. Suomalaisen elokuvan tilanne 2000-luvulla

2000-luvulla naisen tarina kerrottiin yhteensä 27:ssä elokuvassa 124:stä. Naisten ohjaamia elokuvia oli 21 ja näistä kymmenessä naispäähenkilö.

Vaikka naispäähenkilöiden määrä ei ollut 2000-luvulla aiemmista vuosikymmenistä muuttunut, niin naisohjaajien määrä nousi ylemmäs kuin koskaan aikaisemmin.

2000-luvun elokuvissa naiset näyttäytyvät jo vapautuneempina päähenkilöinä. Nainen esitetään moniulotteisena ja tavoitteellisena ihmisenä, joista osalla on myös miehestä riippumaton tarina.

4.2 Nainen suomalaisen elokuvan nykypäivässä

Kuvio 14. Suomalaisen elokuvan tilanne 2010-luvulla (* Wikipedia 2016)

2010-luvulla vuoden 2016 marraskuun ensimmäiseen päivään mennessä ilmestyneitä naisten ohjaamia elokuvia on 27, joista 17:ssä on naispäähenkilö.

2010-luvulla naispäähenkilöiden määrä on 2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin edellisellä vuosikymmenellä, mutta 11 prosenttiyksikköä alempi kuin 1940-luvulla.

Naisista kerrotaan monimuotoisempia tarinoita kuin koskaan aiemmin, ja naiset näyttävät useammin kuin aikaisemmin itsenäisinä, joskin rakkaudenkaipuisina, ihmisinä joilla on myös omat intohimot ja määrätietoiset tavoitteet.

Hyvä esimerkki suomalaisen elokuvan nykypäivän vahvasta naispäähenkilöllisestä elokuvasta on Selma Vilhusen ohjaama ***Tyttö nimeltä Varpu*** (2016).

”Tyttö nimeltä Varpu kertoo 12-vuotiaasta Varpusta (Linnea Skog), joka on jo matkalla kohti aikuisuutta, ja äidistä (Paula Vesala), joka ei halua kasvaa isoksi. Varpu asuu kahdestaan äitinsä kanssa eikä ole koskaan tavannut isäänsä. Eräänä iltana Varpu saa tarpeekseen ratsastuskavereistaan ja äidistään. Hän varastaa auton ja ajaa ylös pohjoiseen etsimään isäänsä (Lauri Mäkelä), josta tietää ainoastaan nimen. Isä ei kuitenkaan ole aivan sellainen kuin hän olisi odottanut. Kohtaaminen isän kanssa laukaisee Varpun ja Sirun elämässä jotakin, mikä saa heidät molemmat ymmärtämään paikkansa suhteessa toisiinsa ja maailmaan.” (Wikipedia 2016)

Elokuva on kahden naisen, äidin ja nuoren tyttären tarina, jossa miehen läsnäolo ei lopulta ole se joka tekee olemassa olosta täyden ja merkityksellisen. Molempien elämään vaikuttaa Varpun kaukaisen isän tapaaminen, mutta lopulta molemmat määrittävät ja rakentavat omat kohtalonsa ja elämänsä itse.

Juuri tämänkaltaisia tarinoita naisista on tarpeen tehdä. Vahva, itsenäinen nainen, jonka päämääriin kuuluu muutakin kuin itsensä ja elämänsä miehen läsnäololla täydelliseksi saattaminen.

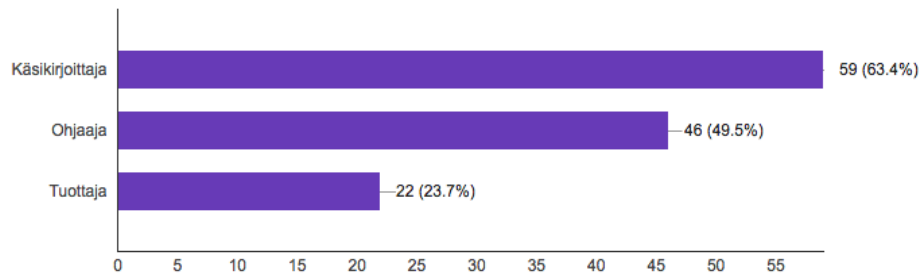
Erinomaisia elokuvia naisista tulee jatkuvasti lisää, mutta paljon on tehtävä töitä päähenkilöiden tasa-arvon sekä naisten totuudenmukaisen esittämisen suhteen.

5 Kysely: Nainen suomalaisen elokuvan tulevaisuudessa

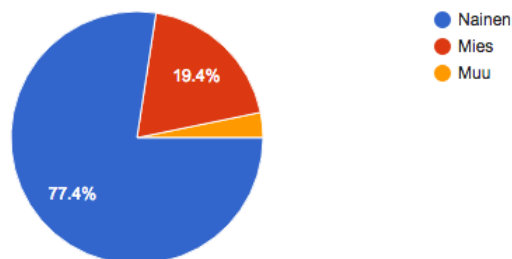
Asetin kyselyn aiheesta ”Päähenkilön sukupuolen merkitys elokuvantekijälle.” Kyselyyn vastasi 93 ihmistä kahden päivän aikana. Levitin kyselyä omilla Facebook-sivuillani, sekä suomalaisten elokuvantekijänaisten omassa keskusteluryhmässä.

Sinä olet (93 responses)

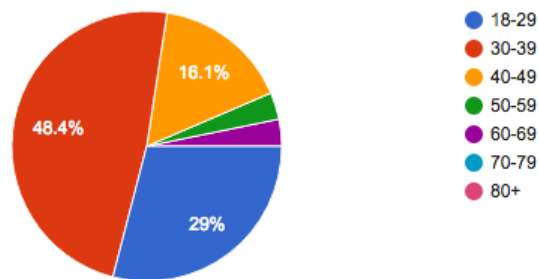
Kuvio 15. Kyselyyn vastanneiden henkilöiden ammattijakauma.

Sukupuolesi (93 responses)

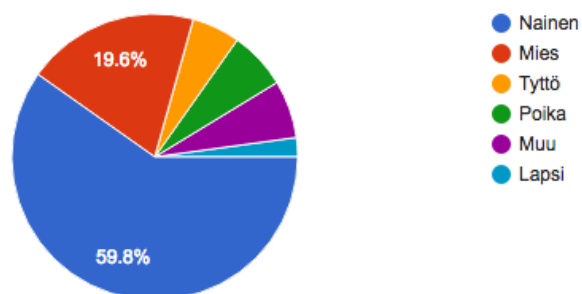
Kuvio 16. Kyselyyn vastanneiden henkilöiden sukupuolijakauma.

Kyselyyn vastanneista 77,4 % oli naisia, 19,4 % miehiä ja 3,2 % identifioitui muun sukupuolen edustajaksi. Näistä 63,4 % oli käsikirjoittajia, 49,5 % ohjaajia ja 23 % tuottajia.

Ikäsi (93 responses)

Kuvio 17. Kyselyyn vastanneiden henkilöiden ikäjakauma.

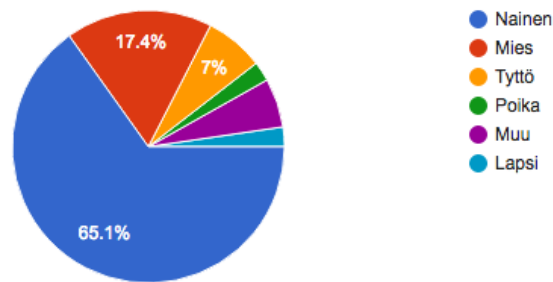
Ikäluokista kyselyyn vastasi eniten 30-39 -vuotiaat 48,4 prosentilla 18-29 -vuotiaita vastaajista oli 29 prosenttia, 40-49 -vuotiaita 16,1 prosenttia ja loput 6,4 prosenttia olivat 50-69 -vuotiaita.

Viimeisimmän elokuvasi päähenkilö on: (92 responses)

Kuvio 18. Kyselyyn vastanneiden henkilöiden viimeisimmän elokuvan päähenkilön sukupuoli.

Kysyttäessä viimeisimmän elokuvansa päähenkilön sukupuolta 92 ihmistä vastasi, joista 59,8 prosenttia kertoi sen tulevan olemaan nainen, 19,6 prosenttia kertoi päähenkilönsä tulevan olemaan mies, 7,6 prosentilla tuleva päähenkilö on tyttö, 6,4 prosenttia vastasi sen olevan poika, ja saman prosenttiluvun verran sen vastattiin olevan joku muu.

Jos tiedossa, seuraavan elokuvasi päähenkilö on: (86 responses)

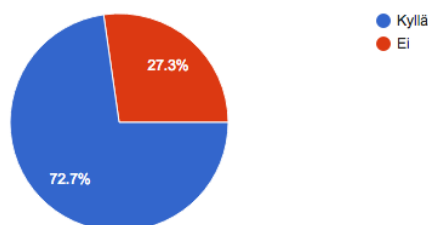

Kuvio 19. Kyselyyn vastanneiden henkilöiden seuraavan elokuvan päähenkilön sukupuoli.

Seuraavan elokuvansa päähenkilön tiesi kertoa 86 ihmistä. 65,1 prosentilla se tulee olemaan nainen, 17,4 prosentilla mies, 7 prosentilla tyttö, 5 prosentilla joku muu, 4,6 prosentilla poika tai sukupuolta erottelematta lapsi.

5.1 Käsikirjoittajat

KÄSIKIRJOITTAJA: Onko käsikirjoittamasi elokuvan päähenkilön sukupuolella merkitystä sinulle?
(66 responses)

Kuvio 20. Tutkimukseen vastanneiden käsikirjoittajien mielipide sukupuolen merkityksestä itselleen.

Käsikirjoittajiksi itsensä ilmoittaneista 72,7 prosenttia koki elokuvansa päähenkilön sukupuolen olevan itselleen merkityksellistä. Jatkokysymykseen “jos vastasit edelliseen ‘kyllä’, miksi päähenkilön sukupuolella on merkitystä sinulle” vastasi 43 ihmistä yhden sanan tai useamman lauseen verran.

Käsikirjoittajien kokemukset ja tuntemukset päähenkilön sukupuolen merkityksestä olivat hyvin pitkälti linjassa toistensa kanssa. Käsikirjoittajien mukaan miesten tarinat koetaan

katsojien puolesta ihmisten tarinoita, kun taas naisten tarinat koetaan naisten tarinoina. Naisten merkitys elokuvassa on jäänyt historian saatossa varjoon. Käsikirjoittajat kokivat naishahmo yksinkertaisesti kiinnostavina.

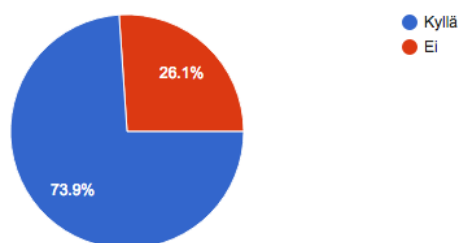
Rahoituksen saamisesta puhui muutama käsikirjoittaja kritisoivaan sävyyn; rahoitusta etsiessä naispäähenkilöt koetaan heidän mukaansa usein ”liian vanhoiksi” tai yksinkertaisesti väärän sukupuolen edustajaksi.

Toisille naishahmojen luominen oli itsestäänselvyys oman sukupuolen ja samaistumis-pinnan tai tietoisien päätöksen vuoksi. Osa koki päähenkilönsä sukupuolen valitsemisen toisarvoiseksi hahmoa luodessa. Esiin nousi ajatus siitä, että sukupuolista toinen ei ole parempi kuin toinen, mutta että sen erittelemine ja sen mahdollisuuksien esitleminen olisi tärkeää yhteiskunnallisista ja kasvatuksellisista syistä. Vastanneiden mukaan naisten kokemusmaailman esiin tuominen ja naisten kertomat tarinat miehistä ja maskuliinisuudesta koettiin tärkeiksi niiden antaman erityisen ja tuoreen näkökulman ansiosta. Naisten ja miesten kokemusmaailmat yksinkertaisesti eroavat toisistaan, joten on tärkeää kertoa molempien osapuolten tarinoita maailmasta.

5.2 Ohjaajat

OHJAAJA: Onko ohjaamasi elokuvan päähenkilön sukupuolella merkitystä sinulle?

(46 responses)

Kuvio 21. Tutkimukseen vastanneiden ohjaajien mielipide päähenkilön sukupuolen merkityksestä itselleen

Ohjaajiksi itsensä ilmoittaneista 73,9 prosenttia koki elokuvansa päähenkilön sukupuolen olevan itselleen merkityksellinen. Jatkokysymykseen ”jos vastasit edelliseen ’kyllä’, miksi päähenkilön sukupuolella on merkitystä sinulle” vastasi 33 ihmistä yhden sanan tai useamman lauseen verran.

Ohjaajat käsikirjoittajien lailla olivat suurelta osin yhteisymmärryksessä aiheeseen liittyen, ehkä jopa enemmän.

Aktiivisen naishahmon esiin tuomisen tärkeys nousi voimakkaimmin esiin yhteisenä mielipiteenä ohjaajien keskuudessa. Naispäähenkilöiden vähyys ja naishahmojen pinnallisuus olivat monelle syitä päähenkilön sukupuolen valinnassa. Naispäähenkilölliset elokuvat koettiin niiden tarjoaman tuoreen näkökulman vuoksi kiinnostaviksi.

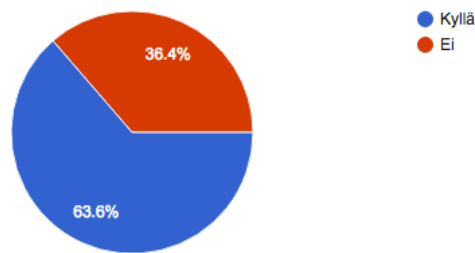
Kyselyyn vastanneet miesohjaajat pohtivat asiaa samalta kantilta naisten kanssa, oman sukupuolensa samaistuttavuuden ja omien kokemusten hahmoonsa heijastamisen kautta. Eräs miesohjaaja ja -käsikirjoittaja kertoi valitsevansa elokuviinsa naispäähenkilön siitä syystä, että kokee miehiin liitettävät odotukset ja stereotypiat omituisina. Hänen mukaansa seikkailunhaluinen tai omapäinen naishahmo tuntuu yllättävältä ja rohkealta valinnalta, siinä missä feminiininen ja tunteikas mies monille vieraannuttavalta tai jopa naurettavalta.

Naispäähenkilöllisten elokuvien samaistumispiinta ja merkityksellisyys sekä naistekijöille henkilökohtaisella- että laajemmalla yhteiskunnallisella tavalla koettiin hyvin tärkeiksi. Elokuvien ei toivota enää ainakaan vahvistavan jo olemassa olevia haitallisia ja vääristyneitä stereotypioita. ”Haluan tehdä elokuvia aktiivisilla naispäähenkilöillä niin kauan, että sukupuoli ei enää ole merkitystä” sanoin yksi ohjaaja. Toinen mietti, että sukupuolella ei ollut ennen hänelle suurta merkitystä, mutta se on muuttunut nyt kun hän on ymmärtänyt kuinka paljon vähemmän kiinnostavia ja kokonaisia naishahmoja on olemassa.

5.3 Tuottajat

TUOTTAJA: Onko tuottamasi elokuvan päähenkilön sukupuolella merkitystä sinulle?

(22 responses)

Kuvio 22. Tutkimukseen vastanneiden tuottajien mielipide päähenkilön sukupuolen merkityksestä itselleen

Tuottajiksi itsensä ilmoittaneista 63,6 prosenttia koki elokuvansa päähenkilön sukupuolen olevan itselleen merkityksellistä. Jatkokysymykseen “jos vastasit edelliseen ‘kyllä’, miksi päähenkilön sukupuolella on merkitystä sinulle” vastasi 13 ihmistä yhden sanan tai useamman lauseen verran.

Tuottajien kommenteissa yhteisymmärrykseen päädyttiin saumattomasti. Naisten esiin tuominen, naisten näkökulmasta tarinoiden kertominen ja naisten aktiiviseksi tekijäksi asettaminen koettiin tärkeiksi asioiksi. Omaan sukupuoleen samaistumisen helppous nousi esiin naispuolisten vastaajien keskuudessa, kuitenkin painavin ja kirkkain ajatus oli tasa-arvon edistäminen. Maailma on tärkeää näyttää tasa-arvoisena, ehkä jopa tasa-arvoisempaa kuin se todellisuudessa onkaan.

Eräs tuottaja esittää asian erinomaisesti todetessaan, että tarinan tulisi kertoa ensisijaisesti henkilöstä; sen tulisi olla mukaansatempaava ja inspiroiva sukupuolesta riippumatta, mutta sitä lopulta hyödyksi käyttäen.

6 Esimerkkitapaus: *Miles to Go Before I Sleep*

Opinnäytetyöni teososa, lyhyt dokumenttielokuva *Miles to Go Before I Sleep* on elokuva nuoren kongolaisnaisen elämän hallitsemattomasta heittelystä ja arvaamattomuudesta. Se on tarina siitä miltä tuntuu, kun mikään asia ei ole omassa hallinnassa vaan elämän suunnasta päättävät vain pahaa tarkoittavat ihmiset ja sattuma. Se on kertomus naisesta, joka vuosien epätoivon, pakolaisuuden, ihmiskaupan, hyväksikäytön ja muiden

kuvittelemattomissa olevien vastoinkäymisten jälkeen saa elämälleen suunnan, johon hän voi viimein itse vaikuttaa.

Käsikirjoitin yhdessä ohjaaja Hanna Hovitien kanssa elokuvan *Miles to Go Before I Sleep* päähenkilön haastatteluista, joita oli yhteensä kahden tunnin verran. Olin tämän lisäksi elokuvan leikkaaja.

Kysyin itseltäni saman kysymyksen kuin tutkimuksessani. Onko päähenkilön sukupuolella merkitystä minulle? Vastaus on yksiselitteisesti kyllä. Minulle on äärettömän, sanoinkuvailemattoman merkityksellistä se, mistä sukupuolesta elokuvia teen. Haluan kertoa taka-alalle ja hiljaisuuteen painettujen ihmisten tarinoita - naisten ja muun sukupuolisten sekä etnisen taustan omaavien.

Tämän elokuvan ansioista opin asioita, joista en kuvitellut pystyväni tietämään enempää kuin entuudestaan tiesin. Tämän uskomattoman vahvan naisen tarina auttoi minua, loputtoman empaattista ihmistä, ymmärtämään ihmiskohtaloita ja jokaisen yksilön omaa taakkaa ja tarinaa vielä paremmin kuin aikaisemmin.

Elokuvan päähenkilön tarinassa nousee vahvasti esiin kontrolloimattomuus, elämän heittäminen omista toiveista riippumatta sekä naisena olemisen haavoittuvuus. Tämä nainen syntyy kolmosena Kongoon vanhemmilleen, jotka tytön ollessa seitsemänvuotias ilmoittavat, että hänet lähetetään ”oikeille” vanhemmilleen Ranskaan. Hän matkustaa tuntemattoman valkoisen naisen kanssa Kongosta Pariisiin. Nainen käyttää hänestä eri nimeä kuin hänestä on aiemmin elämänsä aikana käytetty.

Päähenkilömme (joka on toivonut, ettei hänen nimeään käytettäisi julkisesti) saapuu Pariisiin ”oikeiden” vanhempiensa luokse ja toteaa, etteivät he ole saman värisiä kuin hän itse on.

Hän elää Pariisissa hyvää elämää seitsemän vuotta, kunnes hänen ”adoptioäitinsä” kuolee. (Käytän tässä yhteydessä heittomerkkejä, sillä adoptiosta tässä ei ollut missään tapauksessa kyse.) ”Äidin” kuoleman jälkeen hänen lääkärinä toimiva ”adoptioisänsä” alkaa käyttää häntä öisin hyväkseen sillä verukkeella, että hän on sairas ja tarvitsee lääkettä, joka saa hänet nukahtamaan.

Pariisista hänen "adoptioisänsä" päättää lähettää hänet veljensä matkassa Etelä-Afrikkaan lomalle. Matka alkaa lennolla Pariisista Keniaan, josta se jatkuu muutaman päivän päästä ilman "isänsä" veljeä bussilla kohti Etelä-Afrikkaa. Bussin vaihto Sambiassa katkaisee kuitenkin hänen matkansa, kun hän joutuu yöpymään bussiterminaalissa ja hänen matkustusasiakirjat sisältävä laukkunsa varastetaan. Hän etsiytyy Ranskan suurlähetystöön, missä selviää hänen juuri selvinneen täpärästi ihmiskaupalta.

Hänet päätyy orpokodin ja muiden erinäisten, vuosia kestäneiden vaiheiden kautta pakolaisleirille, missä hän viettää neljä vuotta. Näiden vuosien jälkeen hän saa yllättäen kuulla, että hänet on hyväksytty ensimmäisenä alueeltaan saapuvana kiintiöpakolaisena Suomeen.

Tämän tarinan kertominen oli minulle tärkeää siitä syystä, että voisin saattaa ihmisten tietoisuuteen sekä pakolaisten henkilökohtaiset tarinat, että naisena olemisen haavoittuvuuden. Naista on mahdollista alistaa henkisesti ja fyysisesti niin uskomattoman brutaleilla tavoilla, että on ihme päähenkilömme selvinneen niistä.

Tämän elokuvan kaltaisten tarinoiden kertominen on yhteiskunnallisesti tärkeää muun muassa siitä syystä, että raiskauskulttuuriin voitaisiin puuttua ja siihen asennoituminen voisi muuttua. Uhrien syyttely on arkipäivää, naisten väitetään kerjäävän raiskatuksi tulemistä provokatiivisella pukeutumisella ja kevytkenkäisellä käytöksellä. Nämä ovat naurettavia syytöksiä. Jo päähenkilömme tarina todistaa ne vääriksi.

Päähenkilöllämme ei ole elämässään ollut juuri lainkaan mahdollisuuksia vaikuttaa omaan kohtaloonsa. Asia on kuitenkin viimein muuttunut, ja toinen painavimmista syistäni tämän tarinan kertomiseen onkin hänelle viimein äänen antaminen. Vuosien hiljaisuudessa ja häpeässä elämisen jälkeen päähenkilöllämme oli tätä elokuvaa tehdesämme vaikutus kertoa oma tarinansa juuri sillä tavoin, kuin hän sen on itse kokenut, kenenkään mielipidettä tai lupaa kysymättä.

Yleisesti vallitseviin ajatuksiin on mahdollista puuttua taiteen kautta, ja siksi valitsen tehdä elokuvia sorretuista ihmisryhmistä. Heidän kantojensa esiin tuominen on ensisijaisen tärkeää, kun puhutaan tasa-arvon edistämisestä ja yhteiskuntarakenteiden muuttamisesta.

7 Pohdinta

7.1 Naisten kertomat tarinat ja niiden merkitys yhteiskunnalle sekä yksilölle

Naisten kertomilla tarinoilla on väliä, sillä miesten kertomillakin tarinoilla on. Jos naisten silmin koettuja tarinoita ei kerrota, jatkaa kulttuurihistoriamme koostuminen vääristyneenä, ja antaa näin epätäydellisen kuvan yhteiskunnasta ja sosiaalisista rakenteista olemassa oleville sekä tuleville sukupolville.

Naisten silmin kerrottuja tarinoita tarvitaan, jotta käsitykset parisuhteista ja perhe-elämästä voisivat muuttua. Miesten stereotyyppiset roolit kovina ja emotionaalisesti etäisinä isinä kaipaavat varmasti vastapainoa ja päivitystä. Miehet ovat vuosia raottaneet verhoa parisuhteisiinsa ja kokemuksiinsa naisista sekä omasta itsestään. Naisen kokemus miehestä parisuhteessa on erilainen kuin miehen kokemus itsestään tai toisesta miehestä parisuhteessa.

Naisten silmin kerrottuja tarinoita tarvitaan, jotta käsitykset sukupuolista voisivat muuttua. Naisen kokemus miehisyydestä eroaa miehen kokemuksesta omasta miehisyydestään, naisen kokemus naiseudesta eroaa miehen kokemuksesta naiseudesta.

Kuten Kansallisen audiovisuaalisen arkiston keräämän aineiston pohjalta tehdystä tutkimuksestani voi huomata, on naispäähenkilöitä kautta Suomen historian ollut naurettavan vähäinen määrä. Miten naisen ja miehen välisestä parisuhteesta voisi muodostua totuudenmukainen kuva, jos siitä on kertomassa ainoastaan toinen sen osapuolista? ”Jokaisella tarinalla on kaksi puolta” on ikivanha sanonta, joka ei voisi pitää enempää paikkaansa.

Entä homo- ja lesboparit? Mies on varmasti totuudenmukaisuuteen pyrittäessä paras ihminen kertomaan homopariskunnan tarinan, mutta mitä tulee lesbosuhteista kertomiseen? Kuinka mies voisi mitenkään kertoa naisparin tarinan autenttisesti, sortumatta ennakkoluuloihin, stereotypioihin ja olettamuksiin?

Blue Is the Warmest Color (2013) on miesohjaajan teos naisten välisestä rakkaudesta ja totta, se on herkkä ja kaunis kertomus parisuhteesta kahden ihmisen välillä, mutta olisiko tarina erilainen, jos sen kertoja olisi ollut nainen? Olisivatko seksikohtaukset olleet niin pitkiä ja intensiivisiä, niin graafisia? Porno on kautta historian ollut suunnattu lähinnä

miesten kulutettavaksi; miksi Blue Is the Warmest Color tuntuu vahvistavan tätä käsitystä? Niin kuin kahden naisen välinen seksi olisi tarkoitettu ainoastaan miesten tarkasteltavaksi.

Vaikka rakkaudesta jokainen sen kokenut ihminen tietääkin, on sukupuolten välillä eroja ja yksilön sukupuolella sävyjä, joita toista sukupuolta edustava ihminen ei vain yksinkertaisesti voi ymmärtää.

Naisen kokemus äitinä on uniikki, naisen ja lapsen välille muodostuva side on jotain mitä kukaan muu kuin äitiyden itse kokenut ei voi ymmärtää. Sama koskee isyyttä. On absurdi ajatus, että äitiydestä voisi kertoa ainoastaan mies oman kokemuksensa perusteella äidistään tai kumppanistaan. Kuva piirtyy kankaalle, mutta se jää keskeneräiseksi.

Naisten roolit elokuvissa ovat suurilta osin rajoittuneet kotiin. Äiti, vaimo, isoäiti, sisko tai tytär ovat yleisimpiä rooleja, joihin törmäsin tutkimusta tehdessäni. Silti elokuvat, joissa nämä roolit esiintyvät, ovat lähes poikkeuksetta miesten kertomia. Hoivaava äiti, nalkuttava vaimo, riehakas tai päinvastoin estynyt sisko, vanha elämän kouluma isoäiti tai hyvä miestä vailla oleva tytär ovat äärimmäisen rajoittuneita tulkintoja naisista, jotka luonnollisesti ihmisinä ovat kaikkea muuta, ja enemmän.

Elokuvilla on valtava yhteiskuntaa ja ihmisten mielipiteitä muokkaava voima, johon ei tule suhtautua kevyesti. Jokainen elokuvantekijä on mielestäni vastuussa siitä, minkälaisen kuvan elokuvassaan ihmisten välisistä suhteista piirtää. On ehdottoman tärkeää kertoa rikkinäisistä perheistä, epätäydellisistä ihmisistä ja särkyneistä sydämistä, mutta mieluiten nämä tarinat kuulisi ihmisen suusta, joka tällaiseen tilanteeseen osaisi todella samaistua. Jos lapseton mies, nainen ja isä kertovat kaikki sinulle tarinan isän ja tyttären välisestä suhteesta, keitä heistä kuvittelet eniten uskovasi?

En pyri tällä sanomaan, että mielestäni kukaan asiaan kuulumaton ei saisi kertoa tarinoita, joista hänellä ei ole omakohtaista kokemusta, sillä erilaisilla tarinoilla on ulkoisista ominaisuuksistaan huolimatta niin laajoja yhteisiä nimittäjiä, että vallitsevaan tunteeseen on tekijän helppo tarttua, vaikkei nimenomaisesta tilanteesta tietäisikään henkilökohtaisesti mitään. Mielestäni olisi vain ensisijaisen tärkeää, että näistä tarinoista olisi useampia eri tulkintoja, toisin kuin Suomen elokuvan historiassa on tähän asti ollut.

On tärkeää uudelleen kirjoittaa ja uudelleen rakentaa käsityksiä siitä, mitä naiseus ja mieheys tarkoittavat. Tähän tarvitaan molempien kokemuksia ja näkökulmia.

Naisen on oltava elokuvassa kaikkea muutakin kuin klassisesti mieshahmon äidinkorvike, pehmeä rinta johon painaa taistelussa väsynyt pää. Nainen tarvitsee oman tarinansa, joka ei ole riippuvainen miehen tarinasta tai jossa nainen ei tule pelastetuksi kenenkään muun kuin itsensä ansiosta. Perinteisistä sukupuolirooleista on kerrottu jo sukupolvien mittainen määrä tarinoita, nyt on aika luoda jotain uutta, päivittää pölyttyneitä ja alentavia käsityksiä ja olettamuksia.

Naisten tarinoihin on kautta historian suhtauduttu erilaisella tavalla kuin miehistä kertoviin tarinoihin. Vahva, itsenäinen ja vapaa nainen käsitetään helposti miehiä vihaavaksi lutkaksi, joka moraalittomasti ja kevytkenkäisesti hyppää rakastajasta toiseen ja näin ollen ”pilaa” itsensä potentiaalisilta aviomiehiltä, kukaanhan ei käytettyä naista kumppanikseen halua. Vastaava mies sen sijaan on hurmaava casanova joka vaihtaa naista kesken valssin ja sulattaa silti katsojien sydämet.

Se, miksi näin on, on varmasti lukemattoman asian summa. Naisen ensisijainen tehtävä äitinä ja vaimona on syvällä yhteiskunnan selkärangassa siinä missä miehiin jo lapsesta saakka kohdistuva huonon käytöksen salliva asennekin. Naisen tulisi olla vapaa, tavoittamaton, haluttava ja rietas – kunnes hänestä haluaa äidin tai vaimon. Mies on parisuhdestatuksestaan huolimatta aina omalla tavallaan vapaa liikkumaan ja elämään kuten haluaa. Perheensä hylkäävä mies on yhteiskunnan silmin huomattavasti normaalimpi ja hyväksyttävämpi kuin perheensä hylkäävä sydämetön ja kylmä nainen.

Tällaisella arvottamisella ja asennekoulutuksella vahingoitetaan molempia sukupuolia. Vahvan ja itsenäisen naisen tarina on yhtä tärkeä kuin herkän ja perhekeskeisen miehenkin, mutta koska miesten tarinoita on kerrottu jo vuosikymmenet läpeensä, on tämän hetken elokuvantekijöiden ensisijainen tehtävä tarttua naisen kuvan muokkaamiseen ja sen tähän päivään tuomiseen.

Vanhanaikaiset käsitykset naisesta äitinä, vaimona, siskona, tyttöystävänä, rakastettuna tai päämäärättömänä, avustavana työntekijänä ovat muuttuneet naurettavista loukkauksiksi. Jos naisen rooli elokuvassa rajoittuu kotiin ja kunnianhimottomaan työntekoon,

mitä voi odottaa yhteiskunnallisten ajatustenkaan asiasta olevan? On tasa-arvoon pääsemisen ja lopulta sen ylläpitämisen kannalta ehdottoman tärkeää kirjoittaa ja luoda itsenäisiä, kunnianhimoisia, määrätietoisia, vahvoja, herkkiä ja rohkeita naishahmoja.

7.2 Lopuksi

Naisen historiallisen aseman huomioon ottaen on ymmärrettävää, että naisia elokuvantekijöinä on ollut vähän ja että naisia päähenkilöinä on ollut vähemmän kuin miehiä, kun miehet ovat tehneet elokuvia lähinnä omasta sukupuolestaan. Tämän vanhan kaavan ei kuitenkaan tarvitse jatkua samanlaisena. Jo monta vuosikymmentä sitten on ollut mahdollisuus irrottautua vanhasta ja alkaa rakentaa uutta, vahvaa ja itsenäistä naiskuvaa elokuvissa, heijastamaan sitä todellisuutta, joka on jo päivä päivältä vahvemmillä kantimilla yhteiskunnassa. Naisten asema ja yleinen tasa-arvo ei ole jokaisessa maailmankolkassa todellakaan vielä nykypäivää, mutta elokuvantekijät ja taiteilijat voivat näyttää suuntaa ja rikkoa ennalta asetettuja, näkymättömiä rajoja.

Vanhaan on turha turvautua, enää ei ole ymmärrettävää tai hyväksyttävää vedota naisten asemaan vuosikymmeniä sitten. Nyt eletään tätä päivää, joka on mullistuksessa jokaisella mahdollisella tavalla. Jokaisen elokuvantekijän ja taiteilijan vastuulla on tasa-arvon edistäminen, teki sen millä tavalla hyvänsä. On luonnollisesti eri asia, päättääkö siihen tarttua vai ei.

Naisten on saatava arvoisiaan ja ikäisiään itsenäisiä ja vahvoja rooleja, jotka esittävät naisen tasavertaisena ihmisenä mieheen nähden. Naisten on saatava rooleja, jotka rikovat rajoja ja suuntaavat katseensa tulevaan.

Tehkäämme elokuvia naisista ja miehistä, kunnes teemme elokuvia ihmisistä.

Lähteet

Liddell Henry George, Scott Robert, A Greek-English Lexicon revised and augmented throughout by. Sir Henry Stuart Jones. with the assistance of. Roderick McKenzie. Oxford. Clarendon Press. 1940. <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.04.0057%3Aentry%3Dprwtagnisth%2Fs> (luettu 10.10.2016)

Duncan, Stephen 2006. A Guide to Screenwriting Success: Writing for Film and Television. Rowman & Littlefield ISBN 9780742553019 (luettu: 10.11.2016)

Wikipedia 2016 <https://fi.wikipedia.org/wiki/Protagonisti> (luettu 14.10.2016)

Online Etymology Library 2001-2016 <http://www.etymonline.com/index.php?search=protagonist&searchmode=none> (luettu 11.10.2016)

Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy 2016. Kielitoimiston sanakirjan verkkoversio: sukupuoli. www.kielitoimistonsanakirja.fi (luettu 11.10.2016)

Udry, J. Richard (November 1994). "The Nature of Gender" (luettu 11.10.2016)

Haig, David (April 2004). "The Inexorable Rise of Gender and the Decline of Sex: Social Change in Academic Titles, 1945–2001" (PDF). *Archives of Sexual Behavior*. **33** (2): 87–96 (luettu 11.10.2016)

"What do we mean by "sex" and "gender"?". World Health Organization. Retrieved 26 November 2015. <http://apps.who.int/gender/whatisgender/en/> (luettu 11.10.2016)

Wikipedia 2016. Sosiaalinen sukupuoli. [https://fi.wikipedia.org/wiki/Sosiaalinen sukupuoli](https://fi.wikipedia.org/wiki/Sosiaalinen_sukupuoli) (luettu 11.10.2016)

Tilastokeskus: Väestö http://tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html (luettu 20.10.2016).

Kansallinen audiovisuaalinen arkisto, Suomalaiset elokuvat, Elonet.fi, Kansallisfilmografia 2013 (luettu: 1.10.2016)

Wikipedia 2016. Luettelo 2010-luvun suomalaisista elokuvista https://fi.wikipedia.org/wiki/Luettelo_2010-luvun_suomalaisista_elokuvista (luettu 5.11.2016)

Wikipedia 2013. Luokka: Suomalaiset elokuva-alan henkilöt. https://fi.wikipedia.org/wiki/Luokka:Suomalaiset_elokuva-alan_henkil%C3%B6t (luettu 3.11.2016)

Wikipedia 2016. Tyttö nimeltä Varpu. https://fi.wikipedia.org/wiki/Tytt%C3%B6_nimelt%C3%A4_Varpu (luettu 11.11.2016)

Kyselylomake

10.11.2016

TUTKIMUS: Päähenkilön sukupuolen merkitys elokuvantekijälle

TUTKIMUS: Päähenkilön sukupuolen merkitys elokuvantekijälle

Noora Kuparisen opinnäytetyön tutkimusaineiston keräys.

*Required**1. Sinä olet ****Tick all that apply.*

- ☐ Käsikirjoittaja
☐ Ohjaaja
☐ Tuottaja

2. Sukupuolesi **Mark only one oval.*

- ☐ Nainen
☐ Mies
☐ Muu

3. Ikäsi **Mark only one oval.*

- ☐ 18-29
☐ 30-39
☐ 40-49
☐ 50-59
☐ 60-69
☐ 70-79
☐ 80+

4. Viimeisimmän elokuvasi päähenkilö on:*Mark only one oval.*

- ☐ Nainen
☐ Mies
☐ Tyttö
☐ Poika
☐ Muu

10.11.2016

TUTKIMUS: Päähenkilön sukupuolen merkitys elokuvantekijälle

5. Jos tiedossa, seuraavan elokuvasi päähenkilö on:*Mark only one oval.*

- ☐ Nainen
☐ Mies
☐ Tyttö
☐ Poika
☐ Muu

6. KÄSIKIRJOITTAJA: Onko käsikirjoittamasi elokuvan päähenkilön sukupuolella merkitystä sinulle?*Mark only one oval.*

- ☐ Kyllä
☐ Ei

7. KÄSIKIRJOITTAJA: Jos vastasit edelliseen "kyllä", miksi päähenkilön sukupuolella on merkitystä sinulle?

.....
.....

.....
.....

8. OHJAAJA: Onko ohjaamasi elokuvan päähenkilön sukupuolella merkitystä sinulle?*Mark only one oval.*

- ☐ Kyllä
☐ Ei

9. OHJAAJA: Jos vastasit edelliseen "kyllä", miksi päähenkilön sukupuolella on merkitystä sinulle?

.....
.....

.....

10. TUOTTAJA: Onko tuottamasi elokuvan päähenkilön sukupuolella merkitystä sinulle?*Mark only one oval.*

- ☐ Kyllä
☐ Ei

10.11.2016

TUTKIMUS: Päähenkilön sukupuolen merkitys elokuvantekijälle

11. **TUOTTAJA:** Jos vastasit edelliseen "kyllä", miksi päähenkilön sukupuolella on merkitystä sinulle?

.....

.....

.....

.....

Powered by
 Google Forms

Elokuvan synopsis

Miles to Go Before I Sleep (2015)

Dokumenttielokuva juurettomuudesta ja identiteetin kadottamisesta.

Digital, Stereo, 13 min.

Elokuva on runollinen kuvaus nuoren kongolaisnaisen nomadisesta elämästä. Kun päähenkilö oli seitsemänvuotias, hänen vanhempansa lähettivät hänet Kongosta adoptoitavaksi Ranskaan. Hänen adoptioäitinsä kuoltua vuosien tavallinen elämä Pariisissa vaihtui painajaiseen. Elokuvassa päähenkilö kertoo tarinansa siitä, miten hän joutui hyväksikäytön ja ihmiskaupan uhriksi. Tarinassa kuljetaan päähenkilön värikkäiden elämänvaiheiden myötä aina Kongosta Ranskaan, Keniasta sattuman kaupalla pakolaisleirille Sambiaan ja lopulta Suomeen. Mitä jää jäljelle, kun ihmiseltä riistetään hänen oma identiteettinsä? Voiko vapaudentunnetta saada koskaan takaisin, kun se on kerran viety? Elokuva on matka päähenkilön muistoihin, koteihin, jotka eivät koskaan olleet koteja. Voidakseen aloittaa alusta uudessa kotimaassa, päähenkilön on ensin kohdattava menneisyytensä.

Ohjaaja: Hanna Hovitie

Käsikirjoittaja: Hanna Hovitie, Noora Kuparinen

Leikkaaja: Noora Kuparinen

Kuvaaja: Hanna Hovitie, Iikka Salminen

Äänisuunnittelija: Miikka Katajamäki

Opiskelijatuottaja: Emmi Vuokko

Tuottaja Metropolia AMK: Arto Tuohimaa

Alkuperäisidea: Krista Nurminen

Tuotanto: Metropolia AMK (2015)

Kysy elokuvaa Metropolia Ammattikorkeakoulun Elokuvan ja television osastolta.